

TYYn kestävän kehityksen ohjelma

Johdanto

TYYn kestävän kehityksen ohjelma antaa suuntaviivat ympäristöasioiden huomioimiselle Turun yliopiston ylioppilaskunnassa. Ohjelma käsittelee sekä TYYn sisäistä toimintaa että TYYn järjestöjen toimintaa.

TYYn linjapaperin mukaisesti ylioppilaskunnalla tulee olla aktiivinen rooli ympäristö- ja ilmastokriisiin liittyvässä yhteiskunnallisessa keskustelussa sekä ilmastonmuutosta ehkäisevässä toiminnassa. Ylioppilaskunta on suunnannäyttävä ja edelläkävijä, joka toiminnallaan näyttää esimerkkiä järjestöille sekä sidosryhmille.

Ympäristöasiat tulee huomioida kokonaisvaltaisesti TYYn toiminnassa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. TYYn kestävän kehityksen ohjelma keskittyy ekologisen kestävyuden ulottuvuuteen. Myös muut kestävän kehityksen ulottuvuudet, eli sosiaalinen, kulttuurinen ja taloudellinen ulottuvuus, ovat tärkeä osa kestävän kehityksen kokonaisuutta. On tärkeää ymmärtää myös niiden vaikutus TYYn toimintaan ja huomioida ne toimintaa ohjaavia dokumentteja laadittaessa sekä siten TYYn jokapäiväisessä toiminnassa.

TYYn kestävän kehityksen ohjelman näkökulmat

Kestävän kehityksen ohjelmassa kuvataan TYYn sisäistä toimintaa sekä järjestöjen toimintaa neljästä eri näkökulmasta. Näkökulmat ovat ympäristötietoisuuden lisääminen, kestävät hankinnat ja tilat, tilaisuuksien ja tapahtumien järjestäminen kestävästi sekä ympäristövaikuttaminen.

Ympäristötietoisuuden lisääminen

Ympäristötietoisuuden lisäämisen tarkoitus on tuoda ylioppilaskunnan toimijat ja järjestöt tietoisiksi toiminnan vaikutuksista ympäristöön ja auttaa heitä arvioimaan ja raportoimaan näitä vaikutuksia. Toiminnassa tapahtuvan kestävän kehityksen muutoksen mittarina voidaan käyttää esimerkiksi arvioitua hiilijalanjälkeä. Ympäristötietoisuuden lisääminen on luontainen osa TYYn toimintaa ja kestävän kehityksen teemat koskevat kaikkia ylioppilaskunnan toiminnan sektoreita ja TYY-konsernia.

Kestävät hankinnat ja tilat

Ekologisesti kestävien hankintojen tekeminen on osa ylioppilaskunnan ja järjestöjen arjen valintoja. Kulutustottumuksien muokkaamisella on merkittäviä ympäristövaikutuksia, joten tilojen ja materiaalien hankinnassa, käytössä ja huollossa tulee huomioida kestävyysnäkökulmat. Matkustustapaa suunniteltaessa on huomioitava matkustamisen vaikutukset ympäristöön.

Tilaisuuksien ja tapahtumien järjestäminen kestävästi

Tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämisellä ympäristöasiat huomioiden heikennetään tapahtumien negatiivisia ympäristövaikutuksia ja vaikutetaan yhteisöön näyttämällä esimerkkiä siitä, miten tapahtumia järjestetään kestävästi. Jo suunnitteluvaiheessa on tärkeää määrittää, mitkä periaatteet tilaisuutta järjestettäessä otetaan huomioon.

Ympäristövaikuttaminen

Ympäristöasiat ovat läpileikkaava teema yhteiskunnassa, ja siten jokaisella ylioppilaskunnan ja järjestöjen toimijalla on mahdollisuus tehdä ympäristövaikuttamista. Aktiivisella ympäristövaikuttamisella voidaan lisätä opiskelijoiden osallisuutta ympäristökysymyksiin.

Ympäristövaikuttamisen tavoitteena on lisätä tietoisuutta kestävä kehityksen teemoista ja ilmastokriisistä sekä vaikuttaa ympäröivään yhteiskuntaan. Ylioppilaskunnan ympäristövaikuttamisen linjaukset löytyvät poliittisesta linjapaperista.

Ylioppilaskunnan tavoitteet ja toimenpiteet

Tämän osion tavoitteet ja toimenpiteet koskevat kaikkea TYYn toimintaa ja vastuu ohjelmaan kirjattujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamisesta on TYYn työntekijöillä ja hallituksella, jos vastuuta ei ole erikseen määritetty tielle toimijalle. Jokaisen kestävä kehityksen ohjelman näkökulman alle on kirjattu siihen liittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä, joilla päästään kohti kyseistä tavoitetta.

Ympäristötietoisuuden lisääminen

Tavoite: Jokainen TYYn toimistolla tuntee kestävä kehityksen ohjelman ja tietää, miten ympäristöasiat liittyvät omaan sektoriin.

-Pääsihteeri kouluttaa uudet työntekijät ja uuden hallituksen TYYn kestävä kehityksen ohjelmasta. Hallituksen jäsenten testamentteihin lisätään osiot siitä, millä tavalla kestävä kehitys huomioidaan kullakin sektorilla.

Tavoite: Jokainen TYYn toimistolla tuntee hiilijalanjälkilaskurin ja raportoi omatoimisesti oman ja sektorin hiilijalanjäljen.

-Hallituksen ympäristövastaava ja pääsihteeri seuraavat tavoitteen toteutumista. Lisäksi he raportoivat edustajistolle päästöjen kehityksestä vuosittain sekä ehdottavat toimenpiteitä, kuten päästöjen vähentämistä tai kompensointia.

Tavoite: Ympäristösiipi ja muut siivet ovat merkittävä ympäristötietoisuutta lisäävä toimija kampuksella.

-TYYn siivet koulutetaan TYYn kestävä kehityksen ohjelmasta ja siitä, miten he voivat vaikuttaa ympäristöasioihin. Siipien kouluttaminen on hallituksen vastuulla.

Tavoite: TYYn järjestöt tuntevat TYYn kestävän kehityksen ohjelman ja hyödyntävät ympäristöopasta toiminnassaan.

-TYYn hallituksen ympäristövastaava järjestää alkuvuodesta ympäristökoulutuksen järjestöille yhdessä ympäristösiiven kanssa.

Tavoite: Tykkäri kasvattaa lukijoiden ymmärrystä ja tietoisuutta ilmastonmuutoksesta.

-Ilmastonäkökulma huomioidaan erilaisissa journalistisissa sisällöissä.

Kestävät hankinnat ja tilat

Tavoite: TYYn ruokahankinnat ovat kestäviä.

- Ruokahankinnoissa suositaan Reilun kaupan tuotteita sekä kotimaisia sesonkituotteita. Toiminnassa suositaan vegaanivaihtoehtoja.

Tavoite: TYY ei tee turhia hankintoja ja hankinnat tukevat kiertotaloutta.

-Hankintoja tehdään vain tarpeeseen ja hankinnoissa suositaan kierrätettyjä tavaroita. Tarpeettomat tavarat kierrätetään.

Tavoite: Ruokahävikin määrä TYYn toiminnassa vähenee.

-Ruokahävikin määrä minimoidaan ja ruokahävikin määrästä raportoidaan seurantalomakkeella.

Tavoite: TYY vähentää matkustamisesta syntyviä päästöjä.

- Matkustettaessa valitaan ensisijaisesti ympäristöystävällisin matkustusmuoto. Suositetaan maataipitkin matkustamista ja omaa autoa sekä lentoja käytetään vain perustellusta syystä.

Tavoite: TYYn vuokratiloissa on riittävä astia- ja tiskauskapasiteetti, jotta vuokraajien ei tarvitse käyttää kertakäyttöstioita.

-Tilavastaava päivittää kalustoa ja ohjeita tarpeen vaatiessa.

Tilaisuuksien ja tapahtumien järjestäminen

Tavoite: TYYn tilat ovat esimerkki tiloista, joissa on huomioitu ympäristönäkökulmat.

-TYYn hallituksen ympäristövastaava huolehtii, että tiloissa on ohjeistus kierrättämiseen ja veden ja sähkön säästämiseen. Tilojen lämpötila on säädettävä vakioksi 18-22 astetta.

Tavoite: TYYn tiloissa kierrätetään muovi-, bio-, paperi-, kartonki-, lasi-, metalli- ja polttokelpoinen jäte.

-TYYn pääsihteeri, tilavastaava ja hallituksen ympäristövastaava huolehtivat siitä, että kierrättäminen on mahdollista kaikissa TYYn tiloissa. Kierrättämisen toteutumista ja jätteen kierrättämistä seurataan osana hiilijalanjälkilaskentaa.

Tavoite: TYYn tapahtumista syntyvää jätettä vähennetään.

-TYYn tapahtumissa ei käytetä kertakäyttöastioita. Tarkoituksenmukaiset kierrätysmahdollisuudet tapahtumissa vähentävät jätteen määrää.

Tavoite: Tapahtumasuunnittelussa tunnistetaan valintojen vaikutus tapahtuman päästöihin.

-Opiskelijakulttuurisektori huomioi tapahtumia ja tilaisuuksia suunnitellessaan ekologisen kestävyden näkökulmat.

Ympäristövaikuttaminen

Tavoite: TYYllä on aktiivinen rooli ympäristö- ja ilmastokriisiin liittyvässä yhteiskunnallisessa keskustelussa.

-Hallitus ja ympäristövastaava seuraavat ympäristöön liittyvää poliittista keskustelua ja reagoivat siihen opiskelijan näkökulmasta.

Tavoite: TYYn ääni kuuluu yliopistolla kestävä kehityksen asioissa.

-TYY on edustettuna ympäristöön liittyvissä ydinryhmissä yliopistolla.

Tavoite: TYY vaikuttaa järjestöjensä toimintaan niin, että ekologinen kestävyys toteutuu laajasti yliopistoyhteisössä. TYY on esimerkki järjestöilleen.

-Kestävä kehityksen ohjelman järjestöosuutta toteutetaan aktiivisesti. TYY viestii ympäristöratkaisuihin järjestöille.

Tavoite: Koko yliopistolaskunta, mukaan lukien Universtas-konserni, toimii ekologisesti kestävästi.

-Yritystoimintaa ohjaavia dokumentteja päivitettäessä huomioidaan kestävyysnäkökulmat. TYY kannustaa yhteistyötahojen toiminnan kehittämistä entistä ympäristöystävällisemmäksi.

TYYn järjestöjen tavoitteet ja toimenpiteet

Kestävä kehityksen ohjelman järjestöosuuden toteutumisesta vastaa järjestön ympäristövastaava yhdessä hallituksen kanssa. Kunkin järjestön tapahtumavastaava vastaa siitä, että tapahtumat noudattavat TYYn kestävä kehityksen ohjelmaa.

TYYn kestävä kehityksen ohjelman lisäksi järjestöjen toimintaa tukee TYYn ympäristöopas, johon on kerätty konkreettisia toimintaohjeita.

Ympäristötietoisuuden lisääminen

Tavoite: Järjestöllä on tehtävään perehdytetty ja koulutettu ympäristövastaava.

-Ympäristövastaava osallistuu TYYn alkuvuoden ympäristökoulutukseen.

Tavoite: Järjestön hallitus on tietoinen järjestön toiminnan ympäristövaikutuksista ja TYYn ympäristöoppaasta ja ohjelmasta.

-Ympäristövastaava ohjeistaa järjestön hallitusta TYYn kestävän kehityksen ohjelman järjestöosuuden tavoitteista ja kestävästä toimintatavoista. Järjestön hallitus tarkastelee toimintansa nykytilaa ja pohtii mahdollisia toimenpiteitä kestävyuden edistämiseksi omassa toiminnassaan.

Kestävät hankinnat ja tilat

Tavoite: Järjestön ruokahankinnat ovat kestäviä.

-Järjestö suosii ruokahankinnoissaan Reilun kaupan tuotteita sekä kotimaisia sesonkituotteita. Toiminnassa suositaan vegaanivaihtoehtoja eläinperäisten tuotteiden sijaan.

Tavoite: Ruokahävikin määrä järjestön toiminnassa vähenee.

-Ruokahankintoja tekevät järjestötoimijat suunnittelevat huolella ostokset, jolloin ei jää ylimääräistä ruokaa. Ylijäämäruoka hyödynnetään.

Tavoite: Järjestö ei tee turhia hankintoja ja hankinnat tukevat kiertotaloutta.

-Hankintoja tehdään vain tarpeeseen ja niitä tehdessä tulee pohtia hankintojen pitkäikäisyyttä ja kestävyyttä. Hankinnoissa suositaan kierrätettyjä tavaroita. Esimerkiksi vuosijuhlahalahjahankeissa suositaan aineettomia lahjoja.

Tavoite: Järjestö vähentää matkustamisesta syntyviä päästöjä.

- Matkustettaessa valitaan ensisijaisesti ympäristöystävällisin matkustusmuoto. Suositetaan maataipitkin matkustamista ja omaa autoa sekä lentoja käytetään vain perustellusta syystä.

Tilaisuuksien ja tapahtumien järjestäminen

Tavoite: Järjestön tiloissa tai tapahtumissa ei tuhlata sähköä ja vettä.

-Järjestön tilojen ekologiseen käyttöön on selkeät ohjeistukset.

Tavoite: Järjestön tiloissa kierrätetään muovi-, bio-, paperi-, kartonki-, lasi-, metalli- ja polttokelpoinen jäte.

-Järjestössä huolehditaan vastuujaosta kierrättämisen osalta ja ohjeistetaan tilojen käyttäjiä kierrättämisestä.

Tavoite: Järjestön tapahtumista syntyvää jätettä vähennetään.

-Järjestön tilaisuuksissa ei käytetä kertakäyttöastioita, vaan hyödynnetään esimerkiksi TYYMA-astioita. Jo tapahtumia suunniteltaessa otetaan huomioon jätteidenlajittelu- ja kierrätysmahdollisuudet sekä lajitteluastioiden riittävyys.

Ympäristövaikuttaminen

Tavoite: Järjestö pitää esillä ympäristöasioita jäsenilleen.

-Järjestö tiedottaa ympäristöön liittyvistä asioista jäsenilleen ja kannustaa osallistumaan ympäristöaiheisiin kampanjoihin kuten #SiistiVappuun.

Tavoite: Aine- ja tiedekuntajärjestöt ovat aktiivisia toimijoita tiedekunnassaan tai oppiaineessaan ympäristöasioihin liittyen.

-Järjestö tuo yliopistolle esiin ajankohtaisia asioita liittyen opetukseen, tiloihin ja muihin järjestön toiminnanalaan liittyviin ympäristöasioihin. Esimerkiksi järjestön koulutuspoliittinen vastaava voi tuoda kokouksessa käytävään keskusteluun opiskelijoille tärkeitä kestävän kehityksen teemoja.

Ohjelman seuranta, raportointi ja päivittäminen

Tavoitteiden toteutumista seurataan osana muuta jatkuvaa toimintaa ja niistä tulee kunkin sektorin kirjata merkintä toimintakertomukseen sekä testamenttiin. Toimijat laativat tarkempia tavoitteita omalle sektorilleen hallituksen ympäristövastaavan tuella.

TYYn hallituksen ympäristövastaa ja pääsihteeri seuraavat ohjelman toteutumista vuositason varmistuen, että kukin sektori on kirjannut omalta osaltaan kestävän kehityksen tavoitteiden etenemisen vuosikertomukseen. Hallituksen ympäristövastaava ja pääsihteeri kirjaavat vuosikertomukseen toimet, jotka eivät ole sektorikohtaisia.

Hallituksen ympäristövastaavalla on kokonaiskäsitys TYYssä tapahtuvasta kestävän kehityksen ohjelman tavoitteiden mukaisesta tapahtuvasta toiminnasta ja vastuu kirjata sekä valvoa tavoitteiden toteutumista ja niiden sektorikohtaistarkkaamista. Ympäristövastaava aikatauluttaa yhden kestävän kehityksen tilannekatsauksen toimiston muulle henkilöstölle. Ympäristövastaava yhdessä ympäristösiiven kanssa tarkastelee kestävän kehityksen ohjelman ajanmukaisuutta ja päivittämistarvetta neljän vuoden välein.